

Zoran Vladović
Vesna Širić
Zoran Škrinjarić

STANJE I PERSPEKTIVA TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE NA SVEUČILIŠTU J. J. STROSSMAYERA U OSIJEKU

1. UVOD

Nastava tjelesne i zdravstvene kulture obvezan je predmet na I. i II. godini redovitih studija na svim visokoškolskim ustanovama Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku.

Osnovna zadaća tjelesne i zdravstvene kulture u visokom obrazovanju je poticanje aktivnog i zdravog načina života te istodobno stjecanje novih teorijskih informacija o značaju kontinuiranog i primjerenog tjelesnog vježbanja. Mnogobrojna dosadašnja istraživanja ističu kraj obveznog školovanja kao kritičnu točku kada najveći broj mladih ljudi prestaje sudjelovati u organiziranim oblicima sporta i sportsko rekreacijskim sadržajima. (Green 2002.)

Kvalitetna nastava tjelesne i zdravstvene kulture i sport neizostavan su dio potreba mladog čovjeka i svakim danom postaju sve nužniji zbog promjena nastalih u načinu života studentske populacije. Studentima je putem tjelesne aktivnosti potrebno omogućiti kompenzaciju negativnih utjecaja, stresnih situacija i psihičkih napora. Uskratiti mladom čovjeku primjerenu tjelesnu aktivnost znači ugroziti njegovu biološku, psihološku i socijalnu ravnotežu.

2. ANALIZA STANJA NASTAVE TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku pokriva područje pet županija, a broj studenata na sveučilištu se iz godine u godinu povećava: 2002./03. – 10 780, 2003./04. – 13 214, 2004./05. – 15 650, 2005./06. – 16 922, 2006./07. – 18 096, 2007./08. – 18 731, te je to činjenica koja obvezuje na stvaranje kvalitetnih životnih i radnih uvjeta studentske populacije. Nastava tjelesne i zdravstvene kulture na osječkom sveučilištu kao obvezan predmet uvedena je u veljači 1978. godine. U proteklih trideset godina dogodile su se mnogobrojne promjene, s jedna strane, dok se s druge strane nije učinio ni najmanji iskorak k napretku. Tako su se značajno promijenili nastavni sadržaji, uvedeni su fitness, aerobic i drugi novi sadržaji, dok se za sve ove godine nije izgradio niti jedan sportski objekt koji bi služio isključivo za potrebe nastave tjelesne i zdravstvene kulture i sporta na Sveučilištu.

Na 16 visokoškolskih ustanova Sveučilišta u Osijeku, u ak. god. 2007./08. na prvu godinu studija upisano je 3 793 redovitih studenata, a na drugu 2 817, što ukupno iznosi 6 610 studenata koji su obvezni pohađati nastavu tjelesne i zdravstvene kulture. (Tablica 1.)

Nastava je organizirana u skupinama od 35 do 40 studenata, a realizira je 10 nastavnika s punim radnim vremenom, jedan nastavnik s pola radnog vremena te tri vanjska suradnika s punim i jedan vanjski suradnik s jednom trećinom radnog vremena.

Tablica 1. Stanje nastave tjelesne i zdravstvene kulture na Sveučilištu J. J. Strossmayera u Osijeku u ak. god. 2007./08.

Visoko učilište	Broj studenata I. god.	Broj studenata II. god.	Ukupno studenata I. i II. god.	Nastavnici	Vanjski suradnici	Demonstratori	Objekti
Ekonomski fakultet	938	516	1 454	2	-	2	FCG
Elektrotehnički fakultet	443	333	776	1/2	1/2	-	EPŠ
Filozofski fakultet	319	315	634	1	-	-	SC
Građevinski fakultet	273	230	503	1	-	-	GGŠ
Medicinski fakultet	152	150	302	-	1/2	-	SDZ, SC
Poljoprivredni fakultet	378	255	633	1	-	-	SC
Pravni fakultet	538	382	920	2	1/2	-	SDZ, RP, GB, GK
Prehrambeno-tehnološki fakultet	145	103	248	-	2/3	-	MŠ, SC
Učiteljski fakultet	148	219	367	1	-	-	OŠFK
Umjetnička akademija	49	48	97	-	1/3	-	GB, FCG
Strojarski fakultet	134	81	215	1	-	-	KUGLANA
Katolički bogoslovni fakultet	50	51	101	-	1/3	-	GD ĐAKOVO
Odjel za matemat.	111	74	185	2/3	-	-	SC
Odjel za fiziku	32	21	53	1/3		-	SC
Odjel za kemiju	20	-	20	-	1/2	-	SC
Odjel za biologiju	63	39	102	-		-	SC
Ukupno:	3 793	2 817	6 610	10,5	3,3	2	

Legenda:

1. Sportska dvorana "Zrinjevac" - SDZ
2. Dvorana Elektrotehničke i prometne škole - EPŠ
3. Dvorana Graditeljsko geodetske škole - GGŠ
4. Dvorana Medicinske škole - MŠ
5. Dvorana Osnovne škole Franje Krežme - OŠFK
6. Fitness klub u Studentskom centru - SC
7. Fitness centar "Gym" - FCG
8. Fitness centar "Ritam pulsa" - RP
9. Gradski bazeni - GB
10. Gradsko klizalište u zimskim mjesecima - GK

Osnovni problemi nastave tjelesne i zdravstvene kulture su:

- Loši materijalno-tehnički uvjeti za rad. Ni jedan fakultet, visoka škola ili odjel nema svojih sportskih objekata, zatvorenog ili otvorenog tipa, te se nastava izvodi u iznajmljenim prostorima, uglavnom fitness centrima. Cijena najma za dvorane, fitness centre, bazen i klizalište samo za nastavu tijekom jedne akademske godine iznosi oko 500.000,00 kn. Uz tolike izdatke, fitness centri su i neprimjereni, jer su smješteni u podrumskim prostorima u kojima nedostaje zraka i svjetla, prostorno su ograničeni i ne raspolažu dovoljnim brojem sprava;
- Skupine od 40 studenata prevelike su za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture. S obzirom na to da je praktična nastava, s tolikim brojem studenata, vrlo teško je zadovoljiti osnovna metodska načela i postići potrebnu razinu kvalitete;
- Nedovoljan broj nastavnika. Na svakog nastavnika dolazi 475 studenata odnosno 12 skupina za tjelesnu i zdravstvenu kulturu. Prema tome, imaju 24 sata nastave tjedno, a opterećeni su i sportskim aktivnostima (treninzi fakultetskih ekipa po sportovima, organizacija i provođenje fakultetskih natjecanja, dovođenje fakultetskih ekipa na sveučilišna prvenstva itd.);
- Nastava se zbog loših materijalnih uvjeta, na većini fakulteta, izvodi jedanput tjedno u trajanju od 60 ili 90 minuta;
- Samo Ekonomski fakultet ima dva demonstratora;
- Niti na jednom fakultetu tjelesna i zdravstvena kultura nije ponuđena na višim godinama studija kao izborni ili fakultativni predmet;
- Predmet tjelesna i zdravstvena kultura ima jedan ETSC bod samo na Odjelu za matematiku.

3. PERSPEKTIVA NASTAVE TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

Kako bi nastava tjelesne i zdravstvene kulture na visokoškolskim ustanovama zadovoljila svoje osnovne zadaće potrebno je, prije svega, stvoriti kvalitetne materijalne uvjete.

Dobivanjem prostora vojarnе “Drava” za potrebe Sveučilišta ostvaren je prvi važan korak u rješavanju jednog od najvećih problema nastave tjelesne i zdravstvene kulture. Naime, u budućem sveučilišnom kampusu predviđena je izgradnja nastavno - sportske dvorane. Planira se polivalentna trodijelna dvorana zbog povoljnije iskorištenosti i istodobno veće ekonomičnosti, te činjenice da jedna dvorana može jednako primiti sportove za koje je potrebna veća površina (npr. rukomet), a koja pregrađena nudi istodobno mogućnost vježbanja za više skupina. Također se planira izgradnja izvanjskih sportskih terena.

Izgradnjom navedenih objekata zadovoljit će se različiti aspekti kao što su:

- provođenje nastave tjelesne i zdravstvene kulture,
- provođenje sportskih programa,
- provođenje fakultetskih i sveučilišnih natjecanja,
- provođenje korektivnih programa,
- provođenje sportsko rekreacijskih programa za studente,
- provođenje sportsko rekreacijskih programa za djelatnike Sveučilišta.

Poboljšanjem materijalnih uvjeta riješit će se tek dio problema koji prate nastavu tjelesne i zdravstvena kulture na osječkom sveučilištu. Za kvalitetnu i svrsishodnu nastavu potrebno je izvršiti niz promjena kao npr:

- predmetu tjelesna i zdravstvena kultura dodijeliti barem jedan ETSC bod na svakom visokom učilištu,
- smanjiti broj studenata u skupinama za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture,
- sukladno povećanom broju skupina zaposliti veći broj nastavnika,
- ponuditi tjelesnu i zdravstvenu kulturu na višim godinama studija kao izborni ili fakultativni kolegij,
- organizirati nastavu za studente sa zdravstvenim problemima,
- uspostaviti suradnju sa zdravstvenim ustanovama i djelatnicima,
- organizirati predavanja za studente o važnosti i vrijednostima sportsko rekreacijskog vježbanja.

4. ZAKLJUČAK

Analizirajući stanje nastave tjelesne i zdravstvene kulture na Sveučilištu J. J. Strossmayera u Osijeku nameće se zaključak kako ista ne zadovoljava potrebne standarde. Kako osječko sveučilište nema svojih sportskih objekata, ni zatvorenih ni otvorenih, tako nema ni primjerenih uvjeta za provedbu nastave tjelesne i zdravstvene kulture kao ni sportskih i sportsko rekreacijskih aktivnosti studenata. Progresivan rast broja studenata iz godine u godinu, proporcionalno povećava i probleme u realizaciji nastave i ostalih aktivnosti, što nameće potrebu za hitnom izgradnjom sportskih objekata isključivo za potrebe studenata.

Osim materijalnih uvjeta postoji niz organizacijskih problema u provođenju nastave tjelesne i zdravstvene kulture.

Uvođenje Bolonjskog procesa i očekivani ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju, postavljaju nove standarde i zahtjeve na putu do uspostavljanja modernog europskog sveučilišta.

Vrijednosti tjelovježbe neupitne su, kao što je neupitna i dužnost studentima stvoriti optimalne uvjete za upražnjavanje iste, tim više što je to posljednji oblik obveznog organiziranog vježbanja u životu. Treba isticati i naglašavati važnost nastavka bavljenja sportsko rekreacijskim vježbanjem tijekom života, a nastava i sport na sveučilištu su posljednja mogućnost za stvaranje trajnih opredjeljenja i navika. Ukoliko u ovom razdoblju tjelesno vježbanje za njih bude predstavljalo neugodu, zbog uvjeta u kojima se održava, postoji mogućnost prestanka bavljenja bilo kojim oblikom tjelesnih aktivnosti.

Na žalost, prema trenutnom stanju i mogućnostima Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, najmanje još četiri godine, a vjerojatno i više, neće se započeti s izgradnjom nastavno - sportske dvorane kao ni vanjskih sportskih terena.

5. LITERATURA

1. Statut Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, 2004.
2. Sveučilišni godišnjak 2007./08., Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, 2008.
3. Širić, Vesna (2005.) Prijedlog poboljšanja materijalnih uvjeta u nastavi i sportu na Sveučilištu J. J. Strossmayera u Osijeku, radni materijal.